

GJERSTAD KOMMUNE PLAN OG SAMFUNNSUTVIKLING

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dato: 29.08.2024
Vår ref: 24/779-3
Deres ref:
Saksbeh.: Gøran Brovig Olsen
Tlf. 95 85 43 33

Høringsuttalelse til detaljplan for miljø og landskap for Stifoss kraftverk - Gjerstad kommune

Vi viser til deres brev av 2. juli 2024, (*referansenr.: 202308357-4*), hvor NVE sendte detaljplanen for miljø og landskap for Stifoss kraftverk på høring. Gjerstad kommune takker for muligheten til å komme med våre betraktninger til planen.

Tilpasning til kommuneplanens bestemmelser

I tråd med Gjerstad kommunes gjeldende kommuneplan og det fremlagte forslaget til ny kommuneplan, for 2024-2036, vurderer vi at tiltakene i detaljplanen for Stifoss kraftverk i stor grad samsvarer med våre krav til estetikk, klima-, natur-, miljø- og landskapstilpasning og forventninger til tilpasninger innenfor hensynssone: *Bevaring kulturmiljø*. Nye tiltak skal underordne seg eksisterende terreng og landskap, med mål om å minimere inngrep i naturen og bevare landskapstrekk som åsprofiler, bekkeløp og kantvegetasjon. Detaljplanen for kraftverket reflekterer disse kravene ved å sikre at inngrepene holdes til et minimum og at de grønne strukturene langs vannløp bevares.

Tekniske og fysiske forhold

Administrasjonen anser at tiltakene knyttet til biologisk mangfold ivaretar lokale og nasjonale krav om bevaring av sårbare arter og viktige økosystemer. Planen inkluderer sikring av habitater og vegetasjonsgjenoppretting, noe som er i tråd med kommunens ønske om minimal miljøpåvirkning ved nye tiltak. Dette oppfyller også kravene i naturmangfoldloven om å sikre økosystemers levedyktighet.

Videre er vannmiljø og erosjonssikring godt dekket i planen. Detaljplanen legger opp til tiltak for å beskytte kantvegetasjon og redusere risikoen for avrenning til nærliggende vannforekomster, i samsvar med vannforskriftens krav til beskyttelse av vannkvalitet. Dette sikrer stabilitet i elveløpene og forebygger erosjonsproblemer som kunne ha skadet både vannmiljøet og tilgrensende områder. Vi oppfordrer til en fornuftig bruk av overskuddsmasse. Administrasjonen ser det er en god mulighet for å benytte deler av overskuddsmassen til å etablere en voll mellom elva og den gamle bygningsmassen. Dette vil, etter vår mening, gi en *enda* bedre sikring av bygningsmassen mot flom. Dispensasjon nevnt ovenfor viser at administrasjonen vil forsikres om at bygningsmassen ikke blir skadelidende i byggeprosess. Administrasjonen støtter også Fortidsminneforeningens bekymring knyttet til sprengningsarbeidet, til tross for lovnad om at grenseverdier i NS8141 ikke vil bli overskredet (ref punkt: "2.2 Problemområde og avbøtende tiltak"), ønsker vi dokumentasjon og bilder av bygningsmasse før og etter tiltak iverksettes, for å unngå unødvendige konflikter/diskusjoner om dette tema i etterkant.

Kontaktinformasjon: www.gjerstad.kommune.no/
Postadresse: Gjerstadveien 1341, 4980 GJERSTAD
Besøksadresse: Gjerstadveien 1341, 4980 GJERSTAD
Org.nr.: 964964998

Telefon: +47 37 11 97 00
E-post: post@gjerstad.kommune.no

Når det gjelder forurensning, inneholder planen konkrete tiltak for å hindre utslipp til grunn og vann, samt tilstrekkelig overvåking av anleggsvirksomheten for å sikre at miljøkravene overholdes. Dette er i tråd med forurensningsloven og våre forventninger til miljøhensyn, hvor det også er et tydelig fokus på avfallshåndtering og sikring mot forurensning fra anleggsarbeidet.

I forslag til ny kommuneplan har Gjerstad kommune egne bestemmelser for skilting. Punkt: "**2.9 Skilt og reklame, a) Skilt må ikke dekke arkitektoniske særtrekk på bygninger. Størrelse, farge og materialbruk skal tilpasses bygningens fasade og miljøet rundt**". Etter en gjennomgang av tegningene vedlagt til detaljplanen, ber administrasjonen tiltakshaver vurdere endringer i detaljplan slik at skilting for planområdet får egne bestemmelser, i tråd med kommunens bestemmelser.

Administrasjonen registrerer at anlegget er dimensjonert for en 200-årsflom, som tilsvarer krav til anlegg definert innenfor sikkerhetsklasse F2. i henhold til byggeteknisk forskrift (TEK17) kapittel 7 om sikkerhet mot naturpåkjenninger, § 7-2. I lovverket er kraftstasjoner, som kritisk infrastruktur, vanligvis pålagt å følge sikkerhetsklasse F3, som krever dimensjonering for en 1000-årsflom. Dette gir ekstra beskyttelse mot ekstreme flomhendelser og sikrer at anlegget er bedre rustet mot alvorlige naturpåkjenninger. Det er tydelig i planen at flomproblematikken er hensyntatt i stor grad. Administrasjonen anerkjenner at kraftanlegg som Stifoss kraftverk, med konsesjon i henhold til vassdragslovgivningen, er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, herunder Byggeteknisk forskrift (TEK17). Administrasjonen ønsker i vår høringsuttalelse likevel å belyse dette tema, slik at tiltakshaver evt. kan gjøre nødvendige endringer i planen mtp. best mulig sikring av bygningsmasse, som for eksempel gjenbruk av overskuddsmasser til en voll, nevnt ovenfor.

Hensyn til kulturmiljø

Administrasjonen legger vekt på at området er foreslått som hensynssone for bevaring av kulturmiljø i den nye kommuneplanen. Dette innebærer at tiltak i området må ta hensyn til stedets historiske karakter og arkitektur. Vi viser til vårt dispensasjonsvedtak fra 25. april 2024, hvor vi satte krav om at eksisterende bygningsmasse skal ivaretas og ikke skades under arbeidene med den nye kraftstasjonen. Et konkret minimumskrav er at taket på den eksisterende bygningsmassen skal sikres og tettes innen en fastsatt dato for å forhindre ytterligere forfall. Dette er også i samsvar med Fortidsminneforeningens uttalelse, som understreker behovet for å beskytte kulturhistoriske bygninger og bevare stedets opprinnelige karakter. Fortidsminneforeningens innspill om viktigheten av å bevare stedets egenart og gjenopprette tapte kulturhistoriske verdier samsvarer med våre krav i kommuneplanbestemmelsene, om stedsreparasjon (ref *Kap: 2.11 Miljøkvaliteter, bevaring, estetikk, klima- og naturhensyn mv. bokstav b*), der tiltak skal videreføre lokal byggeskikk og sikre stedets historiske og estetiske kvalitet i tilfeller hvor bygninger av kulturhistorisk verdi har blitt svekket eller gått tapt.

Konklusjon

Administrasjonen har gjennomgått detaljplanen med tilhørende tegninger for den planlagte bygningsmassen og kan bekrefte at utformingen tar hensyn til kulturmiljøet. Vi har imidlertid noen bemerkninger som vi ønsker å fremheve. Vi foreslår at materialvalget for takhatt og demonterbare takelementer, som i dag er planlagt i Corten-stål, endres til et annet egnet materiale som i større grad harmonerer med omgivelsene. Dette vil bidra til en bedre visuell tilpasning til det eksisterende kulturmiljøet.

Videre ønsker vi å minne om de minimumskravene til ivaretagelse av eksisterende bygningsmasse og kulturminner som er fastsatt i dispensasjonen. Disse kravene, som også er nedfelt i bestemmelsene i den nye kommuneplanen, må følges nøye for å sikre at kulturarven beskyttes og bevares gjennom hele byggeprosessen. Vi ber også om at det sendes dokumentasjon både før og etter sprengningsarbeid for å sikre at eksisterende strukturer ikke påføres skade, og at dette kommer inn i detaljplanen.

Administrasjonen mener at forslaget oppfyller de viktigste kravene vi har satt i vårt forslag til kommuneplan. Planen balanserer moderne utbygging med beskyttelse av miljø- og kulturverdier på en tilfredsstillende måte. Ved å følge de foreslåtte tiltakene vil prosjektet kunne gjennomføres uten å påføre uakseptable skader på biologisk mangfold, vannmiljø eller kulturhistoriske verdier. Vi anser forslaget som tilstrekkelig for gjennomføring, forutsatt at alle nødvendige krav blir ivaretatt i henhold til dispensasjon, bestemmelser i kommuneplan og annet relevant lovverk.

Med hilsen

Gøran Brovig Olsen
Avdelingsingeniør- Plan og Samfunnsutvikling
Gjerstad kommune

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) REGION SØR
BYSTØL AS

Kopi til: Kommunedirektøren /v Per Gunnar Johnsen
RISØR KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I AGDER
AGDER FYLKESKOMMUNE
FORTIDSMINNEFORENINGEN AVD AUST-AGDER
AS EGELANDS VERK
Kommunalteknikk /v Atle Nærdal
PLAN OG SAMFUNNSUTVIKLING /v Tonje Berger Ausland
PLAN OG SAMFUNNSUTVIKLING /v Frode Lindland